

Franckesche Stiftungen zu Halle

Salomonis, Regum hominumque, peccati labe laborantium, sapientissimi, Proverbia & Ecclesiastes

Breithaupt, Joachim Just

Magdeburgi, 1717

VD18 11104074

Caput Vigesium Tertium.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permission, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-216270

29. Vidistine ¹ virum, quem non vigilantia velox ^r
 Ulla fugit, scitè cominissum in munus euntem ¹?
 Ante oculos regum ¹ is stabit ¹: nec stabit ad umbras.

CAPUT VIGESIMUM TERTIUM.

*Mense Principum, periculose. 1, 2, 3. Desiderium dītescendi, irritum. 4, 5.
 Avari & stulti, intractabiles, indociles. 6, 7, 8, 9. Majorum & pupil-
 lorum quæ sunt, defensorem habent Deum, 10, 11. Obediendum atque*

T 3

discen.

*rum imbecillitatem. Noli transferre terminos, quos posuerunt patres tui! Terminos movere, tutum non est: & quo pacto, quæ DEUS posuit, transferemus? ATHANASIUS, epist. ad Episcopos Afr. Ariani neque DEUM metuerunt, ita dicentem: Ne transmoveas terminos æternos, quos posuerunt patres tui! & Qui accusat patrem aut matrem, morte moriatur! neque Patres nostros quicquam reveriti sunt, denunciante anathema, si quis contraria suæ ipsorum confessioni sentiret. Siquidem Occumenica Nicea Synodus celebrata fuit à trecentis & octodecim Episcopis, ut de Fide agerent, convenientibus: idq; ob Arianicam impietatem, quò cave-
 retur, ne deinceps particulatim cavillationes fidei orirentur, aut, si ortæ fuissent, ne auctoritatem haberent. (q) XXI, 5. XXVI, 12. XXIX, 20. (r) VI, 18. (s) XXI, 5, 25, 26. oppos. sup. 13. XVIII, 9. conf. Eccl. IX, 10. CHRYSOSTOMUS, in cap. XXI. Matth. hom. 69. Noli dicere: colloquar cum uxore; antequam proficiscar, negotia mea componam. Hæc tarditas negligentie initium est. Memento, voluisse quendam ordinare domum suam, & non fuisse à Prophe-
 tã dimissum. Quid dixi, domum ordinare? sepelire patrem discipulus voluit; & non permisit Dominus. Atqui nulla res tam necessaria videtur, quàm sepeliendi patris officium: Christus autem non permisit. Quamnam ob rem? Paratus semper diabolus est, ut ingressum ubique attentè queritet; & si parvæ tarditatis causam apprehenderit, magnam inde constabit desidiam. Propterea admonet Sirac. V, 8. dicens: Noli de die in diem procrastinare! Sic enim plura emendare poteris: sic domum quoque tuam probè dispones. Quærite, inquit Dominus, primùm regnum Dei, & justitiam ejus: & hæc omnia adjicientur vobis. (t) sup. II, 0. (t) XXV, 6.*

discendum, antequam obedientiam & diligentiam ab aliis requiras. 12. Castigatio, maximum beneficium. 13, 14. Animus fidelis, identidem excitandus denuò, ad illuminationem & sanctificationem, mente, ore & opere, excollandam Evangelicè. 15, 16. Mali, non emulandi: fundamentum unum retinendum, timor DEI; quo vindicato, salva omnia. 17, 18, 19. Intemperantia, mater inopiæ. 20, 21. Parentibus obsequendum. 22. Acquirendus veritatis habitus, donis naturalibus & spiritualibus, horumq; usu decente atque distincto. 23. Filius, intendit meritò paternam & maternam letitiam. 24, 25. Exsuscitande mentes sapius. 26. Nihil tam noxium, quàm meretrix, sive aliena. 27, 28. Occasio & causa luxûs, atque aliorum malorum habitualium; vini abusus, 29, 30.--35.

SI mediis videare tibi discumbere in astris,
Cum domino regnante " sedens, ut fercula fumas;
Contemplator *, (&, hoc te velle, subinde memento)
Conspectu quænam tecum versentur in ipso.

2. Parce epulis: primò, vim duram, ensēque minacem,
Faucibus apponas *; si quid rationis, in usu
3. Mentis, habes z. captare z cibos ^a ac pocula, noli,
Principis: haud esca ^a hæc stomacho respondet ^b
alendo.

4. Quid

PARALLELISMUS CAPITIS XXIII.

(u) XXII, u. o. XXVIII, 15. XXIX, 12. 26. Eccl. X, 4. (x) conf. inf. 23. e. I, 2. d. (y) conf. XX, 25. Eccl. X, 9. (z) I, 17. f. med. 19. h prius. (z) XIII, 4. c. (a) XXVII, 27. AUGUSTINUS, in Job. tract. 84. *Que mensa est potentis? nisi, unde sumitur corpus & sanguis ejus, qui animam suam posuit pro nobis? Et quid est, ad eam sedere? nisi, humiliter accedere. Et quid est, considerare & intelligere, quæ apponuntur tibi? nisi, dignè tantam gratiam cogitare. Et quid est, sic mittere manum, ut scias,*

4. Quid juvat, insanum frustra exercere laborem^c
Ditescendi^d animo? desiste, incepta fovere^e
5. Consilia affectu pravo! tua lumina / vecors
An & volitare^c jubebis in id, quod non erit usquam^{b?}
Mox sibi enim, ruptâ requie, circumdabit alas,
Qualibus alituum regina levatur in altumⁱ;
Teque tuamque aciem, nubesque, & sidera vincet.
6. Quidam oculo malus^k est; cujus, ne vescere pane,
Nec mensas, opta, digito contingere opimas^l:
7. Certè hic, quo gaudet modulo^m, metitur eodem.
Mande! bibe! is dicet tibi: verum, averſa voluntas
8. Abs te semper erit. tua fragminaⁿ lætus edebas;
Læsus at illa vomes^o: quæque edita suavia verba^p,
9. Perdita sunt. ideò, fari dementis^q ad aures,
Desine: quandoquidem sermonis pondera^r spernet^s.

10. Li-

quia talia te oportet preparare? nisi, quia sicut pro nobis Christus animam suam posuit, sic & nos debemus animas pro fratribus ponere. Sic enim ait etiam Apostolus Petrus: Christus pro nobis passus est, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus. Hoc est, talia preparare. (b) XIV, 5. 25. XXI, 19. (c) XIX, 2. o. Eccl. II, 26. V, 15. (d) X, 4, 5. 22. XII, 24. 27. XIII, 4. II, 23. XXI, 5. 17. XXVII, 23. XXVIII, 20. (e) III, 5. m. 7. p. Eccl. IX, II. (f) conf. Eccl. IV, 8. (g) V, 20. XXII, 27. Eccl. V, 5. VII, 17. (h) V, 20. conf. XIX, 1. XXII, 27. Eccl. IX, II. (i) XXX, 19. (k) XXII, 9. XXVIII, 22. Eccl. IV, 8. Luc. VI, 38. (l) Eccl. V, 10. (m) XXIV, 8. Eccl. V, 16. (n) XVII, 1. k. (o) XXV, 16. XXVI, II. conf. XVII, 9. (p) XV, 26. XVI, 24. XXII, 18. (q) I, 7. 22. q. (r) III, 4. k. XII, 8. (s) inf. 22. conf. XXVI, 4, 5. CYPRIANUS, ad Demetria-

10. Limitem, ut æternus ruris qui testis habetur,
Tu, transferre, time; prohibeque ! nec invidus ito
11. Pupillorum in agros. mihi crede, redemptor eorum
Strenuus est, nimiumque potens: tutabitur ille,
Contra te, istorum causam^u.
12. Corde^x, obsecro, cede
Lenibus imperiis monitorum: & sensibus^y imis
Dicta, sciendarum^z rerum quæ plena, repone.
13. Castigare tuum puerum^a, non ulla vetabit^b
Humani formido mali. virga, una medela est^c;

Quâ

num. Oblatrantem te, & adversus DEUM, qui unus & verus est, ore sacri-
lego & verbis impiis obstrepentem, frequenter contemseram: verecundius ac
melius existimans, errantis imperitiam silentio spernere, quàm loquendo de-
mentis insaniam provocare. Nec hoc sine magisterii & nominis Divini autori-
tate faciebam, quum scriptum sit: In aures imprudentis noli quidquam
dicere; ne, quando audierit, irrideat sensatos sermones tuos! & iterum:
noli respondere imprudenti ad imprudentiam ejus, ne similis fias
illi! & sanctum quoque jubeamur intra conscientiam nostram tenere, nec
conculcandum porcis & canibus exponere. (r) XXII, 28. (u) XXII, 23.
(x) inf. 26. I, 2. d. (y) IV, 20. V, 1. XXII, 17. (z) XIX, 27. (a) I 2.
III, 11. XXII, 15. (b) III, 27. x. (c) XIII, 24. XV, 10. XIX, 18. XXIX,
15. 17. CLEMENS Alexandrinus, Pædagogi lib. I. c. 9. Pulchrum qui-
dem certè est, non peccare. Bonum verò etiam, ut, & qui peccat, ducatur
pœnitentiâ: quemadmodum optimum quidem est, semper esse sanum;
bonum autem est etiam, à morbo convalescere. Hac ratione per Salomo-
nem præcipitur Prov. XXIII, 13, 14. Reprehensio enim & increpatio, sicut
vel ipsum Græcum nomen, nempe ἐπίπληξις, significat, sunt ipsi ielûs
anime, qui peccata castigant & mortem prohibent; ad moderationem autem
& temperantiam deducunt eos, qui feruntur ad intemperantiam.

- Quâ si plectis eum, resecas crudelia lethi *d*
14. Semina. tu corpus baculo *e*, tanquam hostis, adures:
Sed, dilecti animam prudens arcebis *f* ab orco *g*.
15. Nate! DEI facibus si tu præcordia rectè
Collustrata *b* geres; perfundent gaudia *i* pectus
Magna meum, ac totum mergent me flumine fausto.
16. Quin, pertentabit *i* renum mihi claustra voluptas
Plurima, si dignis resonent tua labra *k* loquelis *k*.
17. Artifices scelerum ne demirêre: nec horum
Facta, sinas, tibi cor succendere amore sequendi *l*.
Te potius *m* firmum teneat lux omnis *n* in uno
18. Ardore, ut timeas JOVAM *o*! post cuncta superstes *n*
Hæc cultura manet victrix, ceu palma virescens *p*:
Et tua spes talis, vivâ ab radice revelli,
19. Nulla unquam poterit *p*. mignate, hanc imbibe vocem!
Hinc sapiēs *q*: hanc ire *r* viam, sit maxima cura!
20. Nemo te luxu permixtum agnoscat amicis *r*;
Mutua qui inter se fatui convivia curant,
Ingluviem explentes sibi *s* carne & nectare *t* multo.

U

21. Ad-

- (d) XV, 12. XIX, 16. (e) XXII, 15. XXIX, 15. (f) II, 12. p. (g) I, 12. y.
(h) inf. 19. I, 5. i post. (i) inf. 24, 25. XVII, 21. (j) IV, 9. t. (k) V,
3. g med. (l) VIII, 6. (m) I, 10. III, 31. XXIV, 1. (n) XVIII, 2.
(o) XXI, 26. (p) inf. 32. V, 4. i. Eccl. III, 22. (q) IX, 10. b. conf. XXII,
19. (r) II, 21. e. (s) sup. 15. (t) IV, 14. IX, 6. (u) XX, 1. 13, 14. 20.
(v) inf. 30, 31. IV, 17. f.

21. Addictum Baccho, atque gulæ ^a, penuria victus ^u
 Opprimet: ac Somnus ^x, lacero velabit amictu ^y,
 Corpus iners.
22. Sine fine para, parere ^y parenti,
 Dante DEO qui te genuit: genitricis & almæ
 Profectum senium venerare ^z; heu, despice ^a nunquam!
23. Semper emas ^b verum ^e! neque idem tu respue ven-
 dens!
 Omnia vende ^d, ut emas solùm veracia terna:
 Judicium Sophiæ, moderamen, & ordinis usum ^e!
24. Lætitiâ exultat ^f, iusti sator ^g: editus olim,
25. Si sapiat; gaudebit eo generator. Ovantem
 Redde patrem, matremque tuam! vide, ut arida fidæ
 Ossa creatricis recrees successibus auctis ^h!
26. Jamque novo studio mihi des cor ⁱ, quæso, do-
 centi,
 Nate! tuique oculi lustrent vestigia nostra ^k.
27. Rursus enim ex plano dictum; fovea alta quòd
 omnis
 Sit meretrix ^l: atqui, conjux aliena ^m, periculum

An-

(t) XIII, 20. f. (u) VI, 11. e. XX, 13. f. (x) VI, 10. c. XX, 13. (y) XXXI,
 21. (y) sup. 12. 19. (z) I, 8. r. (a) X, 1. z. XI, 12. b. (b) IV, 7. r.
 (c) VIII, 7. Eccl. XII, 10. (d) IV, 7. (e) I, 2. d. (f) idiotismus idem
 sup. 1. x. (g) oppos. XVII, 21. (h) sup. 22. XVII, 25. (i) sup. 12. Eccl.
 VII, 21. 2. Paral. XI, 16. (k) III, 1. IV, 13. (l) VI, 24. k. (m) II, 16. x.

- Angusti putei (ut furtum, fugienda) minatur.
 28. Ac veluti prædam latro venatur, & urget "
 Mille viis: sic insidias struit utraque turpes.
 Accidit incautis major quoque plaga tremenda:
 Corpora non tantum lædit truculenta vorago
 Inter Adamigenas; plures sed perdit ° & intus,
 Perfidiâ °, quâ non pestis crudelior ulla est.
 29. Unde ° malum tantum? eccui væ? cuinam exci-
 dit, cheu!
 Vox miserabilium? rixæ °, cum murmure acerbo,
 Cui sine fine adsunt? sine causâ ° vulnera ° cuinam?
 Dic, cui triste rubens corrumpat lumina torpor!
 30. Dico: his, qui causas, oblata ad vina morandi,
 Innectunt; veniuntque, ut pocula mixta requirant.
 31. Ah, ne tu, aspectans ° laticem, capiare, quod iste
 Fortè colore rubro placeat pretiosus; &, auri

U 2

Quòd

(n) I, II, 18. VII, 12. (o) X, 27. (p) II, 22. g. (p) Ad interrogationum
 emphasin conf. XXX, 4. XXXI, 2. CHRYSOSTOMUS, in Aët. Apost. XIII,
 homil. 27. Quemadmodum in civitate, dum obsidetur, multa fit turbatio ac tu-
 multus, hostibus oppugnationem agredientibus: ita in animâ fit, vino & vo-
 luptate ingrediente. Cui væ? cui turbationes? cui insuavitates & nuga?
 cui iudicium? nonne his, qui inamorantur vino? cujus sanguinolenti oculi?
 Conf. CLEMENS Alex. Pædag. lib. II. c. 2. (p) III, 30. 2. sec. (q) I.
 II, 17. (r) XX, 30. XXVII, 6. (s) sup. 20, 1. XX, 1. (t) XVIII, 17. (u) Gen.
 III, 6.